

articol al lui Liviu Bordaș din 2008: “Desigur, în privința corespondenței inedite și a manuscriselor Dorei d’Istria care s-au mai păstrat, rămîne încă aproape totul de făcut. Arhivele ruse și elene nu și-au trădat încă secretele în privința ei, iar cele germane, austriece, elvețiene, americane, braziliene, chiar și cele franceze abia au lăsat întrezărite paginile acoperite cu frumoasa-i caligrafie. Mărturisesc că nu am încetat să sper că arhiva ei personală, ale cărei urme s-au pierdut după moarte, se păstrează undeva – dacă nu în vreun subsol italian, atunci în întunericul uneia dintre instituțiile rusești specializate în administrarea uitării. Căci, așa cum Elena Ghica nu a renunțat la cetățenia rusă, nici omniprezenții agenți ai Imperiului nu au pierdut-o din vedere pe principesa Koltzov-Massalski. Prima persoană care s-a prezentat la Villa d’Istria, a doua zi după moartea proprietarei, a fost chiar consulul rus din Florența. Imperiul s-a grăbit să-și pună sigiliul atît pe lăzile cu manuscrise, cît și pe biblioteca celei care ratase ultima șansă a Rurikovicilor de-a mai avea un moștenitor”¹.

Filiera română a arhivei Elenei Ghica ar putea fi urmărită în fondul Eforia Spitalelor Civile, instituție expropriată de guvernul Averescu în 1921 și preluată probabil de Ministerul Sănătății.

În fondul familial *Ghica* de la Arhivele Naționale întălnim corespondență referitoare la chestiuni oficiale, personale și patrimoniale ale membrilor familiei Ghica, respectiv Grigore Al. Ghica, numeroase situații conținând venituri și cheltuieli ale casei marelui ban M. Ghica (tatăl Dorei) în timpul vieții, dar și după moartea acestuia, situația moșiilor, prințesa Elena Masalski (Dora d’Istria) apărând doar în câteva documente atestând plăți făcute unor persoane, în scrisori despre chestiuni familiale, un proces pentru moștenire cu Gh. Ghica și Vladimir Ghica, cadouri primite de ziua ei de naștere în 1882.

Laura Dumitru
Monica Negru

Din Rusia – cu sufletul deschis

O întreagă pleiadă de scriitori, critici literari, traducători, editori de carte, artiști plastici, regizori, scenariști și actori ruși s-a perindat în București la finele anului pentru a sărbători “Zilele culturii ruse «Din Rusia – cu sufletul deschis»”. Aflat la a doua ediție, evenimentul, desfășurat sub auspiciile Agenției Federale de Presă și Comunicare în Masă și ale Ambasadei Federației Ruse la București, s-a petrecut în Capitală și în câteva mari orașe ale țării (Cluj-Napoca, Constanța și Iași), în perioada 20 noiembrie-7 decembrie 2012.

Organizatorii ruși și partenerii lor din România – Biblioteca Metropolitană, Departamentul de Filologie Rusă și Slavă al Facultății de Limbi și Literaturi Străine, Centrul Cultural Rus al Academiei de Studii Economice, Comunitatea Rușilor Lipoveni din România, Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, Primăria Municipiului București ș. a. – și-au propus nu doar să prezinte publicului român cultura rusă de astăzi,

¹ Liviu Bordaș, *Dor de Dunăre și alte nostalgii cosmopolite. Prețul cosmopolitismului*, în ediția online a “Observatorului Cultural”: http://www.observatorcultural.ro/Dor-de-Dunare-si-alte-nostalgii-cosmopolite*articleID_20309-articles_details.html.

ci mai ales să contribuie la eliminarea stereotipurilor negative care s-au creat în timp în conștiința românească în privința influenței rusești. Excelența Sa, ambasadorul Oleg Sergheievici Malghinov, a subliniat această idee centrală a diplomației Kremlinului la conferința de presă prilejuită de solemnitatea deschiderii zilelor culturii ruse, care a avut loc la Biblioteca Metropolitană București cu participarea reprezentanților corpului diplomatic și a altor invitați, personalități culturale proeminente din cele două țări. În seara zilei de 20 noiembrie, în aula Academiei de Studii Economice s-a vernisat expoziția de pictură contemporană *Călătorii* a Centrului de Artă “*Heart of Art*” din Moscova.

Activitățile consacrate promovării limbii și culturii ruse în România au coincis cu zilele Târgului internațional *Gaudeamus – Carte de învățătură*. În cuvântul de deschidere rostit la inaugurarea standului național de carte al Federației Ruse, ambasadorul rus la București și-a exprimat dorința de a vedea din nou “cât mai multă carte rusă în România” și a apreciat că târgul este o bună ocazie de a promova atât literatura rusă din secolele al XIX-lea-al XX-lea, “cărțile cu care au crescut și au fost educate generații întregi”, cât și scrierile contemporane. Totodată, O. S. Malghinov a constatat cu evidentă mulțumire că tânărul public cititor din România nu numai că este familiarizat cu operele clasicilor ruși, dar se menține conectat la noutățile vieții culturale rusești și cunoaște producțiile editoriale recente. La standul de carte rusă de la pavilionul central Romexpo, cititorii au avut posibilitatea de a răsfoi cele mai noi publicații rusești și de a interacționa cu autorii, cu editorii și reprezentanții celor mai mari librării din Moscova în timpul unei generoase serii de lansări, mese rotunde și conferințe pe teme de maximă aderență (precum *Cehov și contemporaneitatea și Influența istoriei asupra literaturii*). Cinefilii l-au interviewat pe Ilya Boiașov, istoric și autor al romanului care a stat la baza ecranizării *Tigrul alb*, film regizat de Karen Șahnazarov și nominalizat la premiul Oscar în anul 2012.

Invitații i-au cunoscut îndeaproape pe Andrei Volos, laureat al Premiului de Stat al Federației Ruse pentru romanul *Hurramabad* – intitulat după numele orașului imaginar al fericirii din poveștile persane și turcice (cartea alude la capitala Tadjikistanului, Dușanbe) –, care și-a lansat la București noul roman, *Întoarcere în Panchrud*, și pe Leonid Iuzefovici, laureatul Premiului I “*Bol’șaiia kniga*” pentru romanul *Cocorii și piticii*. Au mai susținut alocuțiuni Marina Kameneva (directoarea Librăriei “Moscova”, cel mai mare magazin de carte din capitala Rusiei), Dmitri Itskovich (filolog, jurnalist, editor, președinte-proprietar al grupului de companii “OGI”), Nikolaj Aleksandrov (scriitor și critic literar), Maksim Amelin (poet, traducător și editor), Andrei Rybakov (pictor-decorator de carte). Aceștia și mulți alți intelectuali din Rusia și România s-au implicat în prelegerile publice, serile de creație și întălnirile literare și artistice organizate la Biblioteca Metropolitană sau la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, la Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, la Școala de pe lângă Ambasada Federației Ruse la București. A fost abordată o gamă largă de domenii de interes științific și cultural, de la poezie, literatură rusă contemporană și probleme practice ale traducerii de versuri și proză, la aspecte puțin cunoscute publicului român cu privire la istoria creștinismului răsăritean și a creștinismului rus de rit vechi. Remarcăm aici lansarea antologiei de poezie *Cele mai frumoase poezii ale anului 2012*, a poetului, criticului literar și traducătorului din literatura clasică Maksim Amelin, și discuțiile captivante, orientate asupra problemelor de traductologie, moderate de către Antoaneta Olteanu, traducător de literatură rusă, și de Marina Borodițkaia, poet și traducător de versuri, autoarea unor cărți

pentru copii și a uneia dintre primele traduceri în rusă a operei rock *Jesus Christ Superstar* (1970-1971), creată de Andrew Lloyd Webber și Timothy Miles Bindon Rice.

Deosebit de interesante în egală măsură pentru public și istorici au fost conferința și prelegerea publică despre creștinii de rit vechi și literatura lor în istoria europeană, susținute de către Aleksei Muraviov¹, istoric al religiilor și specialist în probleme de istorie a creștinismului răsăritean și bizantin (oriental).

Manifestările publice ocazionate de promovarea culturii ruse în România au culminat cu organizarea “Zilelor filmului rus”. Astfel, în perioada 4-7 decembrie 2012, la București a avut loc simpozionul internațional *Tarkovski în 2012. 80 de ani de la naștere*, care a interesat și reunit regizori și critici de film ruși și europeni, printre care Marina Tarkovskaia (sora lui Andrei Tarkovski), regizorul Aleksandr Gordon, istoricul de film Dmitri Salinski, artistul-fotograf Layla Alexander-Garett, iar între intervenienți s-au numărat și oameni de cultură și artă sau jurnaliști români (Elena Dulgheru, Manuela Cernat, Alexandra Titu, Elena Loghinovski, Costion Nicolescu). Iubitorii filmelor lui Tarkovski au revăzut la Cinemateca “Eforie” capodoperele cinematografice *Patimile după Andrei* (varianta originală a multpremiatului film *Andrei Rubliov*, din 1966) și pelicula originală *Solaris* (producție URSS din 1972, distinsă cu premii internaționale în anii 1972-1973). Au fost proiectate și câteva filme documentare: *Culegătorul de vise* (2006) de Evgheni Borzov, *Enigma lui Andrei Rubliov* (2007) de Serghei Karpuhin, și *Atracția memoriei* (2006), un prețios film cu valoare de document, care redă, prin interviuri cu martori, o întâlnire de creație aproape uitată a lui A. Tarkovski cu cinefilii din regiunea sa natală, Ivanovo, petrecută în 1976.

Cel mai important eveniment al zilelor culturii ruse a fost, fără îndoială, gestul donării către Academia Română a primelor 25 de volume ale *Integralei Manuscriselor Dimitrie Cantemir*. Ceremonia, oficiată la 22 noiembrie în sala “Theodor Pallady” a Academiei, în prezența Ambasadorului Federației Ruse la București, a beneficiat de prezența mandataților Președinției și ai Guvernului României, a președintelui Academiei Române (care a deschis festivitatea printr-un inspirat expozeu, afirmând că “prin cultură strângem mâna unei țări, care întinde, la rândul ei, mâna, prin cultură”) și a academicienilor, cadrelor universitare, a istoricilor, filologilor, a oamenilor de cultură și artă și, desigur, a coordonatorilor proiectului ce a făcut posibilă editarea manuscriselor lui D. Cantemir. În cuvântul său, Excelența Sa, ambasadorul Oleg Malginov, a evocat într-o amintire din vremea studenției momentul în care pentru prima dată a auzit despre Dimitrie Cantemir: în timp ce efectua stagiul militar în tabăra cunoscutei “Divizii Cantemir”, aflând că aceasta a fost denumită după numele satului Kantemirovka, stăpânit în secolul al XVIII-lea de către familia Cantemir și marcat de o victorie importantă a diviziei din anul 1942. Diplomatul rus a mai vorbit despre personalitatea lui Dimitrie Cantemir, care “leagă România și Rusia”, și despre fructuoasa colaborare cu Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir” în scopul popularizării personalității și operei cărturarului, concluzionând că succesul echipei de cercetători români și ruși în acest proiect “arată că relațiile dintre țările noastre pot fi bune, pot fi reușite”. La rândul său, istoricul Dan Berindei a înșiruit o seamă de iluștri intelectuali ai neamului românesc, în

¹ Cercetător superior la Institutul de Istorie Universală din cadrul Academiei de Științe a Federației Ruse, profesor la Universitatea de Stat “M. V. Lomonosov” din Moscova, director adjunct al Seminarului Teologic din Moscova al Bisericii Ortodoxe Ruse de Rit Vechi și, finalmente, secretarul colegiului redacțional al revistei *Oriental creștin*.

fruntea cărora se distinge Dimitrie Cantemir, “personalitate remarcabilă care a îmbogățit prin opera sa trei culturi: cultura română, cultura turcă și cultura rusă”. În sfârșit, directorul Bibliotecii Academiei Române, academicianul Florin Filip, a subliniat importanța actului de donație a manuscriselor lui Cantemir, reiterând preocuparea înaltului for cultural național de a promova figurile ce au întins punți de legătură între cultura română și alte civilizații ale lumii.

Faptul că viața și moștenirea culturală a acestui strălucit exponent al iluminismului timpuriu (mijlocul secolului al XVII-lea-mijlocul secolului al XVIII-lea) continuă să suscite interesul nu numai în Federația Rusă, România și Republica Moldova, dar și în Europa Occidentală, nu este deloc întâmplător, fie și dacă ne gândim doar la ideea că încă nu există o ediție integrală a *Operele complete* ale lui Dimitrie Cantemir. Istoriografia universală a consemnat teorii potrivit cărora după revoluția engleză din 1640-1688 în cultura europeană apare așa-zisul prototip uman al *free thinker*-ului, care contrapune *establishment*-ului epocii republicanismul, panteismul și materialismul său, refuzul religiilor instituționalizate, fascinația credințelor religioase precreștine și tentația islamului². Evident, liber cugetători au existat în toate timpurile, dar cu predilecție secolul al XVIII-lea, cuprins de disputele politico-religioase și de răspândirea filosofiei raționaliste, a determinat formarea arhetipului viitorului “om al epocii luminilor”. Către anul mutării sale definitive în Rusia (1711), Dimitrie Cantemir era deja omul de stat cu idei politico-filosofice bine definite și un intelectual multivalent: stăpâna greaca veche și neogreaca, latina și italiana, araba, turca și persana, rusa și franceza, avea recunoscute preocupări muzicale și de arhitectură, deținea suficiente cunoștințe de matematică și scria opere filosofice. Supus otoman, apoi înalt demnitar rus, personalitatea de dimensiuni euroasiatice a prințului Cantemir a fost revendicată de mai multe culturi și popoare. În anii 1722-1723, Cantemir a condus cancelaria de campanie a lui Petru cel Mare în timpul expediției persane și, în această calitate, a editat proclamații și chemări către popoarele Caucazului; tot atunci a creat cea dintâi tipografie cu caractere arabe pentru tipărirea proclamațiilor în traducere turcă. Ironia sorții a făcut însă ca pe timpul vieții să îi fie editată (1719) o singură lucrare, *Sistema de religione et statu Imperii Turcici*³, dar care, alături de *Historia incrementorum et decrementorum Aulae Othman[n]icae sive Aliothman[n]icae Historiae a prima gentis origine ad nostra vsqve tempora deductae libri tres* – o carte de orientalistică excepțională și unică în genul ei, ce a exercitat o mare influență asupra lui Voltaire – i-a asigurat renumele de cel dintâi islamist, inclusiv coranolog și teoretician al sufismului, arabist, iranist și turcolog rus⁴.

Câteva manuscrise ale operelor importante ale lui D. Cantemir s-au păstrat în Rusia, în special în Arhiva Rusă de Stat a Actelor Vechi (*Российский государственный архив древних актов*). Acest prestigios for arhivistic a încorporat materialul a cinci instituții păstrătoare de documente de până la revoluția din anul 1917 (Arhiva Principală din Moscova a Ministerului Afacerilor Străine – *Московский государственный архив Министерства иностранных дел*, Arhiva din Moscova a Ministerului Justiției –

² Giuseppe Ricuperati, *Человек Просвещения*, în *Мир Просвещения. Исторический словарь*, Moscova 2003, p. 15-29 (16).

³ Lucrarea a avut la bază textul latinesc *Curanus* al lui Dimitrie Cantemir și, la ordinul țarului Petru I, a fost tradusă de către I. I. Ilynski sub titlul *Книга Система или Состояние Мухаммеданскія религии* [Cartea sistemului religiei mahomedane].

⁴ M. R. Ruzhenkov, 2012, *Дмитрий Кантемир и его документальное наследие в Российском государственном архиве древних актов*, “Восточный Архив”, I (25), p. 6-13 (6).

Московский архив Министерства юстиции, Arhiva Curții Imperiale Ruse – *Московский дворцовый архив*, Arhiva de Stat a Imperiului Rus – *Государственный архив Российской империи* și Arhiva cancelariei cadastrale – *Архив межевой канцелярии*) și în prezent administrează peste 3,2 milioane de dosare, de la manuscrise grecești și slave din secolele al X-lea-al XI-lea până la documente de la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Patru fonduri ale acestei arhive conțin documente elocvente relative la D. Cantemir⁵:

- *Fondul 68 – Relațiile Rusiei cu Moldova și Valahia*, constituit în Arhiva din Moscova a Colegiului Afacerilor Străine (*Московский архив Коллегии иностранных дел*); aici se găsește manifestul lui D. Cantemir privind trecerea sub protecția Rusiei, acte de donație ale lui Petru cel Mare pentru boierii moldoveni care l-au însoțit pe D. Cantemir în Rusia, corespondența din anii 1712-1719 a contelui G. I. Golovin, cancelarul țarului, cu principele Cantemir.

- *Fondul 9 – Cabinetul lui Petru I*, format din documentele cancelariei personale a țarului, include scrisorile lui D. Cantemir adresate lui Petru cel Mare.

- *Fondul 1374 – Cantemirii* are în evidențe documente personale și administrative ale diverșilor reprezentanți ai familiei Cantemir, majoritatea referitoare la moșii și distilierii ținute în proprietatea lor la sfârșitul secolului al XVIII-lea; tot aici sunt, mare parte în copii, o sumă de cereri, scrisori, sentințe și decrete cu privire la primirea lui D. Cantemir în supușenie rusă și la acordarea de moșii.

- *Fondul 181 – Secția de Manuscrise a Bibliotecii Arhivei de Stat din Moscova a Ministerului Afacerilor Externe* conservă acte datate începând cu anul 1670, colecția de cărți și manuscrise ale boierului căzut în dizgrație A. S. Matveev, dar și manuscrisele unor opere de căpătâi ale savantului, donate de către consilierul de curte N. N. Bantâș-Kamenski (colaborator din 1762 al Arhivei Principale din cadrul Ministerului Afacerilor Străine și, în perioada 1800-1814, conducător al Arhivei de pe lângă Colegiul Afacerilor Străine): *Istoria Moldovei și Valahiei*⁶ (1715), *Сокращенное изложение всеобщей логики* (ante-1700), *Istoria ieroglifică* (1705), *Hronicul Vechimei a Româno-Moldo-Vlahilor* (1717), *Historia incrementorum et decrementorum Aulae Othman[n]icae...* (1714-1716).

Multe dintre lucrările lui Cantemir au fost scrise la Constantinopol și Iași, dar cărturarul moldovean și-a petrecut cea mai mare perioadă a vieții în Rusia, unde și-a aprofundat și cultivat preocupările multivalente, axate în special pe literatură și istorie. Prin urmare, este absolut necesar să risipim o interpretare eronată acreditată în mass media românești cu privire la “traseul” manuscriselor lui Cantemir, precizând că aceste documente nu “au ajuns în Rusia”, astfel încât astăzi să fie necesară “restituirea lor către statul român”, ci ele l-au însoțit în Rusia pe proprietarul lor, iar în prezent sunt păstrate în cele mai bune condiții în arhivele, muzeele și bibliotecile din Moscova și Sankt-Petersburg.

Instituțiile de cultură enumerate mai sus nu sunt nici pe departe singurele care dețin manuscrise ale operelor lui D. Cantemir, iar inventarierea complexă în centre similare din 13 țări unde se găsesc manuscrise și documente din “tezaurul Cantemir”, apoi publicarea lor, rămâne o problemă prioritară a specialiștilor. Un asemenea interes

⁵ *Ibidem*, p. 10-11.

⁶ Manuscrisul în limba latină are numeroase însemnări ale autorului în limba română cu grafie latină.

științific l-a dovedit în urmă cu trei ani un grup de cercetători și entuziaști, îndrumat de scriitorii Constantin Barbu și Ion Deaconescu și finanțat de Paul Tudor, președintele Fundației culturale "Tudor". Proiectul *Integrala Manuscriselor Dimitrie Cantemir*, coordonat de C. Barbu, a fost inițiat în 2009 cu aprobarea autorităților politice și arhiviste ale Federației Ruse și s-a bucurat de sprijinul constant al ambasadorilor acestei țări la București, Aleksandr Ciurilin și, din 15 februarie 2012, Oleg Malghinov. În mai puțin de trei ani de zile, au fost scanate 15.000 de file de lucrări semnate de Dimitrie Cantemir sau referitoare la marele cărturar, o parte din totalul de aproximativ 75.000 de file existent în bibliotecile din Moscova, în Arhiva Rusă de Stat a Actelor Vechi și în Arhiva Politicii Externe a Imperiului Rus de pe lângă Ministerul Afacerilor Externe al Federației Ruse.

Primele 25 de volume ale *Integralei Manuscriselor Dimitrie Cantemir*, reproduse sub formă de facsimile pe hârtie de foarte bună calitate, au următoarele titluri: I. *Sacro-sanctae Scientiae Indepingibilis Imago*; II. *Loca Obscura in Cathechisi, quae ab anonymo authore slaveno idiomate edita et Pervoe ucenie otrokom intitula est, dilucidata authore Principe Demetrio Cantemirio*; III. *Institutio Logices Idest De philosophiae instrumentali Arte Habitus*; IV. *Incrementorum et decrementorum Aulae Othmannicae (I)*; V. *Incrementorum et decrementorum Aulae Othmannicae (II)*; VI. *Historia incrementorum atque decrementorum Aulae Othmannicae (A. Dell' Accrescimento e Decadenza Dell' Impero Othomano o sia Epitome dell' Istoria Turca. Parte prima che contiene l'accrescimento dal MCCC al MDCLXXII, B. Annotazioni)*; VII. *Istoria Ieroglifică*; VIII. *Hronicul Vechimei a Romano-Moldo-Vlahilor*; IX. *Curanus. De Curani etymologico nomine*; X. *Ioannis Baptistae Van Helmont Phisices universalis doctrina et christiana fidei congrua et necessaria philosophia (I)*; XI. *Ioannis Baptistae Van Helmont Phisices universalis doctrina et christiana fidei congrua et necessaria philosophia (II)*; XII. *De Vita et rebus gestis Constantini Cantemiri. Panegiricul Sfântului Dumitru*; XIII. *Jurnalul persan*; XIV. *Incompendiolum Universae Logices Institutionis*; XV. *Diploma de la Luğk*; XVI. *Uimitoarele revoluții ale dreptei răzbnări a lui Dumnezeu asupra familiei lui Brâncoveanu și a Cantacuzinilor vestiți în Țara Românească*; XVII. *De Antiquis Dacia nominibus*; XVIII. *De Antiquis et Hodiernis Moldaviae Nominibus*; XIX. *Satire de Antioh Cantemir*; XX. *Arhiva Serghei Cantemir*; XXI. *Corespondența dintre Antioh Cantemir, Maria Cantemir, Constantin Cantemir (I)*; XXII. *Corespondența dintre Antioh Cantemir, Maria Cantemir, Constantin Cantemir (II)*; XXIII. *G.F. Müller. Jurnalul prințului Dimitrie Cantemir. Biografia lui Demetrius Cantemir*; XXIV. *Notationes quotidianae* de Ivan Ilynski; XXV. *Manifestul lui Pentru cel Mare*. (...). Cele patru seturi ale ediției de lux a volumelor, legate în piele și având portretul și semnătura în aur ale lui D. Cantemir, au fost dăruite Academiei Române, Președintelui Federației Ruse, Vladimir Putin, Premierului Guvernului Federației Ruse, Vladimîr Medvedev și, de asemenea, Prim-ministrului Guvernului României, Victor Ponta. În prezent sunt în lucru volumele XXVI-XXIX (se preconizează o ediție integrală alcătuită din circa 100 de volume), care redau protocolul de primire a lui D. Cantemir în rândul membrilor Academiei din Berlin, șase documente din Arhiva Politicii Externe a Imperiului Rus și două copii ale *Hronicului Vechimei a Româno-Moldo-Vlahilor*, aflate la Academia Română-filiala Cluj.

În fața invitațiilor la ceremonia de donație, filosoful C. Barbu, coordonatorul proiectului, a rezumat obiectivul marcant al cercetărilor dedicate vieții și operei lui Dimitrie Cantemir astfel: "Toate manuscrisele și documentele Cantemir, din toate cele

treisprezece țări unde se află – Rusia, România, Republica Moldova, Ucraina, Turcia, Siria, Liban, Vatican, Germania, Franța, Marea Britanie, SUA, Grecia –, vor fi fotocopyate și tipărite în condiții excepționale, ca și primele douăzeci și cinci de volume. Vreau ca în fiecare țară unde se află o filă din Cantemir să existe toate celelalte zeci de mii de pagini din celelalte țări. Măcar țările care posedă o parte mai mică sau mai mare din «Tezaurul Cantemir» să își întregesc acest tezaur».

Octavian Dascăl

Conferința *Between Worlds: The Age of the Angevines* (Târgoviște-Moroeni, 2011)

Sub auspiciile Academiei Austriece de Științe, ale Academiei Române și Universității “Valahia” și beneficiind de sprijinul Consiliului Județean Dâmbovița, Primăriei Târgoviște, filialei Dâmbovița a Sparkasse-Banca Comercială Română, Asociației Române de Promovare a Valorii din Târgoviște și ale Societății *Patrimonium Transsylvanicum* din Cluj, în perioada 21-23 octombrie 2011 s-a desfășurat conferința internațională cu tema *Between Worlds: The Age of the Angevines*.

Această impresionantă desfășurare de forțe și mutipla implicare organizatorică (și financiară) ar fi putut avea ca principal efect o conferință de anvergură, cu participarea și dezbaterile aferente. Putem aprecia că amploarea participării s-a ridicat la nivelul scontat, deși, în condițiile în care conferința s-a concentrat pe o dinastie care a guvernat Regatul Ungariei o perioadă îndelungată (1308-1395) și în care nu puține lucrări s-au concentrat asupra personalității lui Ludovic I de Anjou (1342-1382), nu a fost prezent niciun specialist din Ungaria, în pofida numărului mare de participanți străini! De asemenea, în privința dezbaterilor, se poate conchide că adeseori s-a indus senzația prezentării unor lucrări (dintre care unele de calitate neîndoielnică) în care vorbitorul se dovedea incontestabilul stăpânitor al subdomeniului respectiv.

Pe de altă parte, acest aspect a condus la impunerea de la sine a lucrărilor, după cum urmează: (*Not so*) *Distant Mirrors: A Complex Macro-Comparison of Politics and Political, Economic and Religious Systems in the Crisis of the 14th Century* (Johannes Preiser-Kapeller, Institutul de Studii Bizantine ale Academiei Austriece de Științe, Viena), *Die Ansiedlungs- und Landnahmeversuche der Alanen um 1300 im byzantinischen Reich, Bulgarien, Ungarn und der Moldau* (Meinolf Arens, Universitatea “Johannes Gutenberg”, Mainz), *The Long Transylvanian War of Charles Robert of Anjou (1315/1316-1321/1324)* (Tudor Sălăgean, Centrul de Studii Transilvane și Muzeul Transilvănean de Etnografie din Cluj), *Les structures socio-politiques de l'Olténie et leur rôle dans les relations roumaino-hongroises (XIII^e-XV^e siècles)* (Matei Cazacu, Școala de Înalte Studii în Științe Sociale și Centrul Național al Cercetării Științifice, Paris), *Angevin Attempts to Re-establish the Latin Empire of Constantinople* (Michael Carr, Royal Holloway, Universitatea din Londra), *Reading the Byzantine and Early Ottoman Sources on the First Contacts of the Turks with the Balkan Peninsula and the Byzantine Civil Wars: A Reconsideration* (Adrian Gheorghe, Universitatea “Ludwig Maximilian”, München), *Diplomatie dans al genèse d'un Etat-frontalier: les Osmanli d'une tribu à l'emirat* (Günes Ýsyksel, Colegiul Franței, Paris), *Confronting the Angevines: the Venetian Case* (Șerban Marin, Arhivele Naționale ale României, București), *Literary Modeling of Helen Angevilles Character in the Life of St. Helen by Archbishop Danilo*